

CORNELIU N. MATEESCU

1911–1997

Îndoliată adunare*,

Îmi revine greua și dureroasa sarcină de a evoca în fața dumneavoastră complexa personalitate care a fost Corneliu Mateescu, unul dintre cei mai interesanți, mai riguroși, mai severi membri ai breslei noastre. Lunga sa existență reprezintă pentru noi cei care am rămas un exemplu de dăruire totală pentru știință, de rigoare neabătută în exersarea ei, dar și de inegalabilă rectitudine morală și aproape supraomenească disciplină.

Corneliu Mateescu, născut la 26 mai 1911 în comuna Grădiștea, jud. Vlașca (împlinise de curând 86 de ani), a fost unul dintre cei mai străluciți și mai fideli elevi ai prof. Ion Andrieșescu, al cărui rol în dezvoltarea arheologiei românești nu a încetat să-l cinstească și să-l evoce mereu. Excelent profesor secundar, asistent universitar (până în 1950), Corneliu Mateescu și-a desfășurat apoi o bună parte din activitate la Muzeul Național de Antichități (din 1956, Institutul de Arheologie al Academiei). În acest cadru, dar și în afara lui, Corneliu Mateescu a dezvoltat o carieră de avangardist, în bună parte neînțeleasă de unii dintre colegii săi, chiar dintre aceia care au deținut funcții de conducere în cercetarea românească.

* Cuvântare la parastasul din 26 iulie 1997.

Cu o clarviziune de novator, el a înțeles, încă din anii '60, că abordarea studiului neoliticului din țara noastră – dar de fapt a oricărei civilizații mai vechi sau mai recente – nu se poate realiza decât într-o formulă globală, interdisciplinară, în care examenul resturilor arheologice trebuie îmbinat cu acela al întregii ambiente a epocii, timpului, solului, climei, faunei, florei etc., adică a ceea ce numim abia acum *ecologie*.

Tot colegul nostru dispărut a abordat, cu aceeași novatoare perspicacitate, problemele ideilor și practicilor religioase. Decodificarea unora dintre splendidele decoruri ornamentale de pe ceramica Vădastra – împreună cu alți distinși specialiști – a fost de asemenea o nouă cale deschisă cercetărilor viitoare. Studiile sale asupra civilizației Vădastra, pe care le-a întreprins recurgând la colaborarea unora dintre cei mai străluciți specialiști în disciplinele de frontieră, sunt de aceea un model de perfecțiune. Ele au – desigur prin rigoarea excepțională a metodei – perenitatea care din nefericire nu caracterizează multe contribuții arheologice ale altor colegi. Corneliu Mateescu a fost, fără îndoială, un pionier al unei arheologii globale viitoare, care astăzi este deja practică în unele țări din Europa Occidentală și SUA.

De aceea personalitatea sa științifică larg apreciată, mai ales în mediile înalte ale științei din afara granițelor țării noastre, are un prestigiu inegalabil. El este sporit de discreția, de mândria, de caracterul de bronz cu care Dumnezeu l-a dăruit pe Corneliu Mateescu. Natura sa eroică, care s-a distins strălucit în luptele din cel de-al doilea Război Mondial, a impresionat pe mulți dintre colaboratorii și prietenii săi, cei care au știut să-i aprecieze delicatețea sufletească, mândria și prestanța discretă, chiar eleganța prezenței sale.

Îl vom iubi mereu pe Corneliu Mateescu. Fie-i țărâna ușoară!

Petre Alexandrescu

BIBLIOGRAFIE

1. *Seminarul de arheologie preistorică*, RPAN 2-4, 1940, p. 59 (în colaborare cu M. Petrescu Dîmbovița).
2. *Șantierul arheologic Cerna – Olt*, SCIV 6, 1955, 3-4, p. 391-409 (în colaborare cu C. S. Nicolaescu-Ploșor).
3. *Săpături de salvare și cercetări arheologice la Vădastra și în împrejurimi*, SCIV 6, 1955, 3-4, p. 447-457.
4. *Săpăturile arheologice de la Crușovu*, Materiale 3, 1957, p. 103-114.
5. *Săpături arheologice la Vădastra*, Materiale 5, 1959, p. 61-74.
6. *Săpături arheologice la Vădastra*, Materiale 6, 1959, p. 107-115.
7. *Deux outils de silex paléolithiques de Vădastra*, Anthropozoikum 8, 1959, p. 7-16 (în colaborare cu Em. Protopopescu-Pake).
8. *Contribuție la studiul monedelor lui Mircea cel Bătrân: un ducat găsit la Vădastra*, SCN 3, 1960, p. 279-286.

9. *Săpături aheologice la Vădastra*, Materiale 7, 1961, p. 57–62.
10. *La plus ancienne phase de la civilisation de Vădastra, Vădastra I, à la lumière des nouvelles fouilles de Vădastra*, în *Bericht über den V. Internationalen Kongress für Vor- und Frühgeschichte, Hamburg 1958*, Berlin, 1961, p. 529–534.
11. *Săpături aheologice la Vădastra*, Materiale 8, 1962, p. 187–192.
12. *Principaux résultats des nouvelles fouilles de Vădastra*, *Archeologické Rozhledy* 14, 1962, 3, p. 404–420.
13. *Contribution à l'étude des huttes à la fin du XIVe siècle d'après une découverte à Vădastra*, în *VIe Congrès International des Sciences Anthropologiques et Ethnologiques, Paris 30 Juillet–6 Août 1960* II, 1, Paris 1963, p. 577–581.
14. *Contribution à l'étude de la civilisation de Vădastra, phase Vădastra II (d'après les nouvelles fouilles de Vădastra)*, în *Atti del VI Congresso Internazionale delle Scienze Preistoriche e Protoistoriche, II, Comunicazioni – sezioni I–IV*, Roma, 1965, p. 258–263.
15. *Dionisie Pecurariu (1876–1960)*, *RevMuz* 2, 1965, 3, p. 241.
16. *Contribution à l'étude du climat de la station de Vădastra du Paléolithique supérieur à la fin du Néolithique*, *Bulletin de l'Association française pour l'étude du Quaternaire* 4, 1967, p. 271–279 (în colaborare cu Arlette Leroi-Gourhan și Em. Protopopescu-Pake).
17. *Cercetări arheologice și săpături de salvare la Fântânele*, *SCIV* 19, 1968, 2, p. 283–292 (în colaborare cu Mircea Babeș).
18. *Cuptoare de ars oale din a doua jumătate a secolului al XVIII-lea descoperite la Vădastra*, *SCIV* 19, 1968, 4, p. 613–619.
19. *L'apport des données géologiques et paléolithiques aux recherches archéologiques* Zephyrus 19–20, Salamanca, 1968–1969, p. 27–32 (în colaborare cu Em. Protopopescu-Pake).
20. *Formation des couches de civilisation de la station de Vădastra en rapport avec le sol, la faune malacologique et le climat*. *Quartär* 20, 1969, p. 135–162 (în colaborare cu Em. Protopopescu-Pake și Al. V. Grossu).
21. *Un maestru al desenului arheologic, Dionisie Pecurariu*, *SCIA*, seria arta plastică 17, 1970, 2, p. 281–288.
22. *Un bordei din epoca lui Mircea cel Bătrân descoperit la Vădastra*, Materiale 9, 1970, p. 337–344.
23. *Methode und Vorrichtung zur geometrischen Rekonstruktion der „Getreidegruben“*, *Archeologické Rozhledy* 22, 1970, 5, p. 596–598 (în colaborare cu Sylviu Comănescu).
24. *Contribution à l'étude des fossés néolithiques du Bas-Danube: la fosse de Vădastra*, în *Actes du VIIe Congrès International des sciences Préhistoriques et Protohistoriques, Prague 21–27 Août 1966*, Praga, 1970, 1, p. 456.
25. *Observations sur le radius des bovins utilisés à la traction dans la phase Vădastra II (Néolithique moyen)*, în *Proceedings VIIIth International Congress of Anthropological and Ethnological Sciences 1968*, Tokyo–Kyoto, 1970, p. 156 (în colaborare cu Basile Gheție).
26. *Săpături arheologice la Vădastra (1960–1966)*, Materiale 9, 1970, p. 67–75.
27. *Le Paléolithique de Vădastra*, în *VIIe Congrès International des Sciences Anthropologiques et Ethnologiques, Moscou, 3 Août–10 Août 1964*, Moscova 1970, p. 366–371.
28. *Centenarul săpăturilor de la Vădastra*, *SCIV* 22, 1971, 4, p. 643–650.
29. *Measurement and presentation of archaeological features excavated below ground: principles and practice*, în *The Archaeological and Historical Sciences*, Edinburgh 1971, p. 415–421 (în colaborare cu Sylviu Comănescu).
30. *Le chien du Néolithique moyen de Vădastra (Roumanie)*, *l'Anthropologie* 75, 1971, 5–6, p. 357–368 (în colaborare cu Vasile Gheție).
31. *Bestimmung und Darstellung im Raum der „Getreidegruben“ anhand einer Grube von Vădastra*, *Zepirus* 21–22, 1970–1971 (în colaborare cu Sylviu Comănescu).

32. *L'emploi des bovins pour la traction pendant la phase Vădastra II, Néolithique moyen*, Zephyrus 21–22, 1970–1971, p. 99–104 (în colaborare cu Vasile Gheție).
33. *Studiul geometric și arheologic al gropilor „de bucate”*, SCIV 23, 1972, 3, p. 357–360 (în colaborare cu Sylviu Comănescu).
34. *Emanoil I. Protopopescu-Pake*, SCIV 23, 1972, 3, p. 475–476.
35. *Der Grab der Niederlassung von Vădastra. Beitrag zum Studium der neolithischen Graben an der unteren Donau*, Dacia, N. S. 16, 1972, p. 29–37.
36. *Săpături arheologice la Vădastra (1970)*, Materiale 10, 1973, p. 19–23.
37. *Determinarea și reprezentarea spațială a „monumentelor” arheologice cu volum utilitar săpat în pământ (principiu și dispozitiv de lucru)*, Cumidava 7, 1973, p. 57–66 (în colaborare cu Sylviu Comănescu).
38. *Le mouton néolithique de Vădastra (Roumanie)*, L'Anthropologie 78, 1974, 1, p. 5–16 (în colaborare cu Vasile Gheție).
39. *Remarks on cattle breeding and agriculture in the middle and neolithic on the lower Danube*, Dacia, N. S. 19, 1975, p. 13–18.
40. *Pamfil Polonic*, SCIVA, 26, 1975, 2, p. 293–294.
41. *N. Beldiceanu*, SCIVA, 27, 1976, 1, p. 131.
42. *L'élevage et l'utilisation des bovins au Néolithique moyen et tardif du Bas-Danube et du sud des Balkans*, L'Anthropologie 8, 1977, 1, p. 115–128 (în colaborare cu Vasile Gheție).
43. *Contribution to the study of neolithic dwellings in Romania: a dwelling of the second phase of the Vădastra culture (middle neolithic)*, Dacia, N. S. 22, 1978, p. 65–71.
44. *L'élevage et l'utilisation des animaux pendant le Néolithique moyen à Vădastra (Roumanie)*, Zephyrus 28–29, 1978, p. 135–145 (în colaborare cu Vasile Gheție).
45. *Profesorul Radu Vulpe la 80 de ani*, Drobeta, 1980, p. 237–238.
46. *Generalul Nicolae Mavros (1781–1868)*, Drobeta, 1980, p. 239–240.
47. *George Cantacuzino (1900–1977)*, Drobeta, 1980, p. 241–242.
48. *Figurine anthropomorphe en argile de Vădastra en rapport avec un rituel d'accouchement du Néolithique moyen au Bas-Danube*, L'Anthropologie 84, 1980, 2, p. 183–197 (în colaborare cu J. Voinesco).
49. *Mathematical study of the mechanico-structure of the cranial vault (applied to a cranium discovered at Vădastra dating from the transition period from the neolithic to the bronze epochs)*, Dacia, N. S. 25, 1981, p. 33–40 (în colaborare cu Sylviu Comănescu și Horia Dumitrescu).
50. *Concerning the white paint employed for decorating the pottery of Vădastra II phase at Vădastra*, Quartăr 37–38, 1987, p. 201–234 (în colaborare cu Gh. Gâță).
51. *Dionisie Pecurariu*, SCIVA 38, 1987, 2, p. 195–196.
52. *Ecaterina Dunărenu-Vulpe. Seventy years in the service of archaeology*. Dacia, N. S. 37, 1993, p. 325–330.

Al. Păunescu